

KARJALAZIEN SUOMELASTAMINE

PYRGIMYS SUOMELASTUA KARJALAZET ON VAIGEVUTTANUH KARJALAN KIELEN DA KUL'TUURAN KEHITYSTY.

◆ Pertti Lampi ◆

KANZALLISMIELIZIEN suome-lastajien rutto toimindu jo 1800-luvun lopus algajen on suundavunnuh karjalan kielen da kul'tuuran hävittämizeh. Tämän liikkehen kannattajil tässäghi piäs on olluh moine mieli, rounoku karjalan kieldy da kultuurua voibi pidiä vaiku ozannu suomelazuttu. Karjalazil la ei ni ole omua kul'tuurua, a ku ollou, sit se on "lijastunnuh" ven'alazuoh. Vie tänapäigi kul'tuurulehtilöis suau lugie spetsialistoin kirjutusii, kudamat sellitetäh, ku Kalevalan pohjannu olijat runot ollah suomelazii rahvahanrunoloi. Karjalan histories suurele rahvasjoukole tarkoitettulois tevoksis da TV-ohjelmis vie vuvvennu 2011 uskoitellah, ku muga sanotut heimosaldata, Akademin Karjalaseuru da Suomen vuozinnu 1941-1944 pietyn Päivännouzu-Karjalan okupatsien planiiruiččijat (AKS) oldih karjalazien hyvänuadijoi. Ga sihgi kaččomattah, ku vuozikymmenien aloh on piässyh ilmah lugemattomua tutkimustu, kudamis on ozutettu kiistelemättäh, ku muga sanottu heimosodaliikeh da AKS pannah omat väit karjalan kielen da kultuuran hävittämizeh kui Suomes, muga Suomeh yhtistettäväkse planiiruiččutus Päivännouzu-Karjalas. Karjalan päivännouzuozan liittymisty Suomeh kaččottih todevuttua tottu sanuo talovuollizis da strategizis syylöis. Tegosyynny käytettih sidä, ku alovehel eli suomelazih kuulujua karjalazien "heimuo". Ku alovehliittymine olis todevunnuh, sit toinah karjalazet oldas oldu toizen luokan kanzalazii omas muas kui siirdomualoin alguperäzet eläjät.

VÄHIMYÖLLEH KUMMASTUTTAU se, ku nämä suomelastajat ezitetäh omua iččie karjalazien piästäjinny da karjalazen kul'tuuran ystävinny, hos i myödytuuleh heijän paginat ei

HEIMOSOVAT PÄIVÄNNOUZU-KARJALAS VUOZINNU 1918 - 1922

Heikki Kirkinen - Pekka nevalainen - Hannes Sihvo, Karjalan kansan historia, Porvoo 1994

mennä. Täs azetelmas on kudamidä samua, kui siirdomualoin kohtavumizes afrikkalazih rahvahih. Heidy tahtottih piästä europalazen tsivilizatsiin piirih hävittäjän heijän oman kul'tuuran. Nygözel aijal Belgien kuningastu Leopoldie, kudai surmai miljono kongo-lazii, ei pietä enämbiä kongo-lazien hyvänuadajannu kui vie vuozikymmenii tagaperin. Mindäh sit heimosaldattua da AKS:ua olis piettävy karjalazien hyvänuadijoinnu, gu hyö oldih muudu da se on tovendettu. Iel mainittulois kniigois da TV-ohjelmis ni vouse ei mainita, ku suurin oza heimosaldatois da AKS:n johtajis da heijän kannatusjoukkoloisgi oldih ližäkse ebädemokruattizes Lapuan liikkehes 1920- da 1930-luvul. Tämä laiduliikeh vastusti päivänlaskumualazii demokruattizii oigevuksii, kaikilekuulujua da yhtälästy iäniogevuttu, yhteiskunnallizii uvvistuksii da opastundu-

vellallizuszakonua. Ližäkse se prižmi huralistolazien da liberualoin puolovehien kieldämisty Suomes da loppujen loppukse myös parlamentan valan siirdämisty halličuksele da kai parlamentan lopettamistu. Tiettäväzesti vaiku ylen harvat suomelazet da karjalazet nygözel aijal enämbi kannatetah nämien suomelastajien arvoloi.

SUOMELASTAMISIDEOLOGII vaikuttau yhtelläh iellehgi aiga lujah suomelazis kultuurupiirilöis da valdivon virgukunnas. Hyvä ezimerki on karjalan kielen stuatusas annetun azetusen oza. Azetus suadih jälgimäi seiččie vuottu kestänyön toran jälgeh. Alukse korgiet virgumiekat vai ezitettih, ku mostu azetustu ei sua andua. Konzu rodih ilmi, ku moine mahto on olluh, ezitettih yhtelläh, ku azetus olis Suomen Konstitutsiedu vastah. Karjalan Kielen Seuran johtoryhmy ei uskonuh korgieloin virgumiehien väitehii, vai

pani kai väit azetuksen hyväksyttämizeh 27. 11. 2009.

SUOMELASTAJIEN nägökannois on moine muutos, ku hos i ei hyö kannateta karjalan kielen da kultuuran elvyttämisty Suomes, ga sidä Ven'an karjalasalovehil kannatetah, hos i ebätovellizekse se ozutahes. Yhtelläh sil varal, ku suomen kielen da kul'tuuran opetustu pietäh iellehgi edusijal erähien Suomespäi järjestettylöin da rahoitettulois projektois avul. Sen periä karjalan da vepsän kielen tilandeh Karjalan tazavallas vuozu vuottu vai huononou. Jeuropan Nevvoston kriterieloin mugazet rahvahallizet vähembistökieleh - kudamih suomen kieli ei voi kuuluo - ollah vähiä vajai häviemäs ven'an da suomen välis.

KARJALAN KIELEN da kul'tuuran elvyttämizekse Suomes Karjalan Kielen Seuru on ruadanuh lujah da prižminyh jengukannatustu valdivon puoles. Ga iel mainittulois syylöin periä on vaste vähä midä konkriettistu suavutustu. Uskommo, ku muan uvven halličuksen edustajat ruvetah aktiivizembah luaduh sellittämäh nämii kyzymyksii. Samal aigua aivin jatkammo tiijonsuandan levittämisty da lobbiruiččendua virgukundahpäi Jeuropan Nevvoston azientundijoin ohjieloin mugah.

Karjalazil on oigevus omah kieleh da kul'tuurah dai valdivon puoles tulijah talovuolizeh kannatukseh, kudamua suajah muutgi rahvahallizet vähembistöt. ■

kuva: Ritva Lampivuo

TÄS NOUMERAS:

Karjalazien suomelastamine

Hyvä vastahotto

Ezitin karjalan kieltä perusskolah jo 1978

Suursuaren kezäruaju

Seura sai abuu kielen da kul'tuuran elvytykseh

KŽ:n ensimmäine noumeru luovutettih Tazavallan presidentale

KKS:n alghupano tavoitti suavutustu Jeuropan Nevvostos

Karjalan kieli kiinnittäy mielyd kanzoinvälizestigi

Karjalazus eläy Ruočis

Anuksen muuzikkufestivuali 12.-14.8.2011

Ilmoitus karjalankielizile immigrantoile

Karjalankielisty lapsienhoiduo Helsinkis sygyzyl 2011

Minä soitan suurel soitol

Päin punasie

KEZÄKUUN LINDU
KÄGÖI

Hyvä vastahotto

Karjal Žurnualan ensimmäinen numero rodih mielidy myö Suomen karjalazien keskes da tilavuksiigi on tulluh kylläl, hos enimät tahtottas lugie lehtie verkos. Ihastuttau myös se, ku äijät Ruočis da toizis mualois eläjät karjalazet on tilattu bumuaagulehtie. Toimitus da KKS:n johto on suadu hyvittelylöi virguniekois da karjalan kielen da kul'ttuurin tutkijois. Lehten perustamistu on pietty hyvänny merkinny karjalan kielen elivoimas Suomes. Vastahotto ozuttau, ku karjalankielisty uudis- ja ajankohtaislehtie on atkaloittu.

Äijien lugijoin mieles lehten liinii on oigei. Karjal Žurnualas tulou ilmi enne kaikkiedah karjalazien nägökohtu. Meil on kanzallizennu vähembistönny konstitutsieh da kanzoinvälizih sobimuksih perustui oigevus elvyttiä ja kehittiä omua kiieldy ja kultuurua. Meil ei pie enämbiä kzyö andieksi mejän olemasolemizes kui oli ruattu 70 vuvven aigua. Nygöi ei pie enämbiä sellittiä, ku myö olemmo toven hyvii suomelazii, ga meil on vai juuret Karjalas. Oman kul'ttuurin puolistamine da kehittämine on moi-negi luonnolline azii kui ezimerkikse saamelazil.

Lehtiprojektas otimmo nygöi vie erähän askelen. Jatkuvasti päivitetävä verkolehti käynnistyy juuri nämin päivin adresil www.karjal.fi Ilmah piäzi tämä bumuaagulehten toine numero. Faksimiletty, nägölehtie voibi lugie enne mainitun adresin mugah.

Hyvät lugijat! Ilmoitakkua toimitukseh tapahtumis libo andakkua meile uudisvihjavustu. Parahii ollah tietäväine iče kirjutetut lyhyöhhöt uudis- ja ajankohtaisjutut da parembi kuvien kel. Verkolehten Karjalainen You Tube panemmo alguh elokuus.

Lämmiä da čomua keziä!

Pertti Lampi

PAAVO HARAKKA

Ezitin karjalan kieltä perusskolah jo 1978

BOMBAN TALOIN srojinnan aigah 1977-78joukkovieštimilöisezitetdih rajakarjalazie taboi, pravoslaunoida vieruo da karjalan kiieldä. Nurmekses zavod'ittih dai ensimmäni karjalan kielen kurssa opastajana FM Matti Jeskañi.

Mie olin kirjuttan karjalankielizie paginoi sidä ennen erähih karjalazih aviezoih. Samah aigah suomalañi yhteiskunda oli alganuh endistä paremmin ellendiä vähemistölöin azieloi. Oli sekuitoivot havaitšuttu huomamamah, mi merkitys on karjalan kielel kogo Suomen kulttuurin rikastuttamizes.

VALDIMON SUOJÄRVI-SEURAN syyzkogovukses kylmäkuus 1978 piin voimakkan paginan karjalan kielen azemas da tulevaizuuves. Paginassiteerain professor Pertti Virtarandua. Häihäi näit sanoi, jotta karjala kieli on moñin muodoloinker ylen hiitroi tundoloin ilmazija da täyzpädevä kieli samanmoine kui lähimbäni sugukieli suomi.

OPASTAJANA OLIN DOGAĐIN, sto muamoinkielen opassandakñiigois ei olluh nimin miit-

tumua mainindua karjalan kielele, hos suomen kielen kohal eziteldih raumalazien da savolazien murdehet.

Mie luajingi ezityksen, sto karjalan kieli olis suadava opassanda-aineheksi perusskolah saamen kielen jyty.

SIIT MAINITSIN, jotta sih niško pidäis järgieh käynnistiä ruannat tavoittehena karjalan kielen elvyttämiñi da kehittämiñi, karjalankielizien opastajien kouluttamiñi da karjalankielizien opassandakñiigois kirjuttamiñi. Saamenkielizien itšepäiñi ruanda oman kielen eistämiseksi olgah meilgi ezimerkkinä.

NYGÖI ON mänyh jo añikkovai 33 vuotta. Sih aigah ollah karjalan kielen azeit eissyty v. 1995 perussetun Karjalan Kielen Seuran johol kudakuu. Olemmo suanuh vähemistökielen statuksen. Olemmo alottannuh kielipezätoiminnan. On piäsetty lugiettavaksi kñiigazie vägi tukul da jägimäseksi on ilmestynnyh karjalankieliñi avieza. Mie usson, sto terväh rubiemmo dai opastamah lapsie perusskolas karjalan kielel. ■

 <p>opastajat.net opastajat.karelia.ru <i>Igä elä, igä opastu!</i> Karjalan kiieldy nänniniekas starikkassah</p>			
<p>Opastu</p> <p>abč</p> <p>Mene algusivule Livvin algukursu Verkokieliooppi Riputandupačas</p>	<p>Luve</p> <p>Mene algusivule</p>	<p>Karjalazet</p> <p>Skolat, kylät, karjalazet Mene algusivule</p>	<p>Forum</p> <p>phpBB Karjalankieline paginforumu Mene forumale</p>

©Martti Penttonen, hengilöpiirrokset Maria Kähär

JOUKKO TAIDOILIJOI vietti kezii Suursuares jo 1900-luvun allus enne varzinastu lomamatkailun agamistu.

Kaunehet da jylhöt landšaftat, pehmei čuururandu da päivypasto houkuteldih heidy sinne. Taidoilii Magnus Enckell da Jalmari Ruokokoski käydih Suursuares mualuamas.

SUURSUAREN KEZÄRUAJU

JALMARI RUOKOKOSKI (1886-1936) rodih Piiteris kengänombeliimuasterin pereheh, kudai muutti Helsinkiin hänen olles 13 vuvven igähine. Häigi kävi mualuamas Suursuares da sie luadi mualavuksen Suursuaritiemu, 1927 (oigiel puolel). Mualukuvan nägy hierun talolois da dorogas, sen mehukkahat värit ollah lumuojat. Ruokokoski kuului Marraskuun (kylmykuun) joukkoh. Värit ollah muza- vembat kui Septem-joukol da hyö suadih vaikuttehii kubistiloispäi.

RITVA LAMPIVUO

KNIIGAH NIŠKOI KUVAT FOTOGRAFIIRUINUH MATTI RUOTSALAINEN

Karjalan Kielen Seuru sai abuu mejjän kielen da kul'tuuran elvytykseh

OPASTUS- DA KULTUURUMINISTERSTVU (OKM) hyväksyi sulakuus seurale toiminduabuu 11 000 euroo. Ku verrata mennyöh vuodeh abu kazvoi 3 000 euroh. Se on yhtelläh vai 3,8 prosentua KKS:n tämän vuvven budžietas. Hos mejjän seuru on aktiivizembivin toimii vähembistöjärjestö Suomes, se iellehgi suau ylen vähä toiminduabuu. Monil toizil järjestölöil valdivon raha-abu kattau suuremban vuitin vuodizis kululois. KKS:n vastahpido rippuu sit, ku erähät virgumiehis ei tahtota andua valdivon tugie mejjän kielen da kultuuran elvyttämizeh. Hyö ollah sidä mielty, ku elvytysty on piettävy vaiku Ven'an puolel. Yhtelläh monet merkit täl hetkel ozutetah, ku sih on tulemas muutostu. Enzimäzenny tovenduksennu oli OKM:n jo tuhukuus annettu spetsabu uuzien kielipezien avuandah niškoi da niilöin toimindan kehittämizeh. Sih on suadu 15 000 euroo.

SEURU SAI SULAKUUS raha-abuu myös Karjalazen Kultuuran Edistämisfondan puoles. Kielipezien, literatuuru ja opastumiskirjain luadimizeh suadih 12 000 euroo. Fondu on päätänyh andua abuu seurale kolmen vuvven aigua. Fondan avul päätetäh ilmah tänä vuon vähimiten 2-3 literatuurutevostu da erähii kirjoi, kudamis rodieu ainehistuo lapsih näh. Ližäkse on algavumas 2 - 3 opastumiskirjan tuotando, enzimäine kudamis päätetäh ilmah jo tänävuon. ■

Jovensuulaine E. Hartikainen Oy tugieu lehten ilmah piäzemisty

Meijän lehten parahannu tugijannu on monialayritys **E. Hartikainen Oy**, kudai oraskuul lahjoitti lehten ilmah piäzemizeh niškoi 2 500 euroo. ■

KKS LÄMMÄSTI KIITTÄY MEIJÄN TOIMINDAN TUGIJOI!

KARJAL ŽURNUALAN ENZIMÄINE NOUMERU LUOVUTETTIH TAZAVALLAN PREZIDENTALE

Meijän seuran paginanvedäi **arhijepiiskoppu Leo** luovutti 12.5.2011 presidentan linnas mejjän lehten enzimäzen noumeran **Tazavallan presidentale Tarja Halozele**. Presidentu hyväl mielel otti uvven lehten vastah. Kui hyvin mustammo, kielen vähembistötila lujendettih Tazavallan presidentan aktan mugah 27.11.2009. ■

KARJALAN KIELEN SEURAN LUAJITTU ALGUHPANO TAVOITTI SUAVUTUSTU JEUROPPAN NEVVOSTOS

Jeuropan Nevvoston parlamentaarine yleline kerähmö hyväksyi 12. kylmykuudu 2010 turkkilazen rahvahanedustajan Ertuđrul Kumcuoglu luajitun raportan Jeuropan ylen huonos tilas olijois kielis da ohjavot niilöin tilan parandamizekse.

Jeuropan Nevvoston Suomen valdukunnan paginanvedäi, rahvahanedustai Sinikka Hurskainen (sd) luadi aihies alghuhtonon keviäl 2008. KKS:n johto omas puoles oli luadinuh ezityksen (kudamas oldih luveteltu kielet) Suomen valdukunnale talviukuus vuvvennu 2007. Hyväksytty päätöslauselmu 1769 (2010) on merkittävy päätös ylen huonos tilas olijoih kielih niškoi. Ohjavot tävvetetäh EN:n kahtu kanzallizen vähembistökielien da vähembistölöin suojelendua koskijua sobimustu juuri niilöin täytändöhpanon da valvomizen kannal, da annetah toivuo ylen huonos tilas olijoile kielile. On yhtelläh mustettavu, ku kai rippuu vähembistölöin omas aktiivizuos käyttiä hyödykse sobimukseh da ohjavoloi. Ližätieduo www.coe.int ■

ELDIA on monitijolline tutkimusprojektu da sen tavoittehennu on avuttua, andua uvvelleh arvo da ellendä uudeh tabah yksilön sego yhteiskunnan monikielizyty. Käytettävän kielitijon da sotsiolingvistikkan, oigevus-, yhteiskundu- da statistiekkutiedoloin) spetsialistat opitah yhtes eistiä mejjän kaikkien ellendysty sit, kui paikallizet kielet, rahvahalliskielet da "rahvahienvälizet" välittäkielet (ezim. anglii) toimitah nygy-Jeuropan rinnakkai da keskenäh. Kielelline monimuodoz da elävy monikielizys ollah tärgei oza Jeuropan kul'tuuraperindyö

ELDIA-projektan tutkimusruavon objektannu ollah vähembistökieliet, kudamat kuulutah suomes-ugrilazeh kielikundah: kainunkieli (kveeni) da pohjassaami Norveegies; meänkieli da ruočinsuomi Ruočis; karjal da viro Suomes; karjal, vepsy da seto Ven'al; vöro da seto Viros; viro Germanies; vengrii Avstries da Sloveenies.

Karjalan kieli kiinnittäy mielty kanzoinvälizestigi

TUTKIMUKSEN OBJEKTANNU NELLITOSTU SUOMELAS-UGRILASTU KIELIKOLLEKTIIVUA ERIPUOLILPÄI JEUROPPUA

TIEDO KERÄTÄH verdailuh pädiäl da yhtehizekse luajittaval tav. Verdailuainehistonnun ollah kymmenes eri muas luajitun nelläntostu tapahtustutkimuksen tulokset. Muidu tutkittavii vähembistökielii olla muun keskes meänkieli, pohjassaami, seto, vironkieli Germanies da vengrii Sloveenies. Tavoittehennu on löydä yhtehizet kehityssuunnat da sellittä, mittumis tapahtuksis monikielizet pagizijoukot musoitetah toine toizii da mittuzii eroloi niilöin välil on.

PROJEKTAN konkretnoi tuoteh on Jeuropan kielten elinvoimubarometri (*EuLaViBar, European Language Vitality Barometer*). Se on ruadoinstrumentu, kudamal kielten elinvoimazuttu voibi miärätä da kielellizen monimuodozuon säilymisty avuttua. Barometral hommatun tiijon tarkoitus on palvella piättäjii, järjestölöi da laitoksii, sego kaikkii jeuroppalazii, kudamile kielirikahuon käyttämine, tundemine da vardoiččemine on Suomen da Ven'an karjalazien tärgei dielo.

NINGA KARJALUA TUTKITAH ELDIAS Eldia-projektu otti allun kevätukuus 2010. Enzimäi kerättih da analiiziruittih jo olemas olijua tutkimustieduo. Suomen karjalankielizii on enimyölleh tutkittu yhtehizien evakkotutkimuksien yhtevykses. Suomes pagizijoin karjalan kielen ominazuksii, muutundua da säilymisty libo hävimisty on sellitetty ylen vähä. Enne ELDIA-projektua olemas olluh tutkimustiedo kerättih kahtekse raportakse: Karjalan kieli Suomes da Karjalan kieli Ven'al. Nämä monikymmensivuhizet lähtökohturaportat ollah tärgei oza projektan lopukse jullattavais samanimizis kniigois. Raportoin angliankielizet lyhendelmät piästäh ilmah jo keviäl projektan verkosivul www.eldia-project.org. Suomen karjalankielizien raportah kuulujas rez'umes on sežo luajittavannu vähimiten suomenkieline versii. Julgavot voi jogahine täyttiä ilmai omale koditiedokonehele.

KEZÄL 2010 oigevustijon tutkijat allettih ruado. Heijän analizet karjalan kielen suatussah kuulujas Suomen da Ven'an zakonoin luajindas valmistutah lähinedälilöin aigah. Parahite menos ollah sežo media-analiizet ruavot, da niilöis tutkimusjoukon sotsiolougat tarkastellah, mittumua kuvua joukkoviestimet välitetäh karjalazuos da sen yhteiskunnallizes roulis Suomes da Ven'al. Zakon- da mediaraportois jullatah aiganah yhtelläh lyhendelmät projektan verkosivul.

OLEMAS OLIJAN TIJON pohjal kehitettih sygyzyl 2010 ankiettu da pagizutandupohju uvven tiijon kerändäh niškoi. Kyzelytutkimus todevutettih Ven'an Karjalas pagizuttelemal da sih otti ozua 200 karjalastu. Suomes eri paikallisseuroin registrois sit-täs valli-

◆◆◆**Karjalan kiely Suomes da Ven'al tutkitah monitijollizes nägökulmaspäi kanzoinvälizes ELDIA-projektas. ELDIA on projektan angliankielizen nimen lyhendys da tarkoittau "Jeuroppalastu kielidiversiteettiä (kielten monimuodozuttu) kaikile" – "European Language Diversity for All". Projektu keräy luotettavua da uuziman tutkimuksen mugastu tieduo Jeuropan suuris da pienis kielis – kui net eletäh rinnakkai da keskenäh vuorovaikutukses. Aigomukseh tutkitah kielikollektiivoin sydämen da niilöin ulgopuolel olijoi nägökandoi, pagizijoin kogemuksii, aktiivistu ruandua da kielen valličendoi. Projektan maksau Jeuropan komissii 2,7 miljonol eurol da se on kaikkis suurin rahvahienväliline tutkimusaigomus kudai käzittelöy suomes-ugrilazii kielii.**

Vajai 30-vuodizien suomenkarjalazien joukko valmistahes pagizutettavakse Nurmekses 5.3.2011.

tut 1035 vastahottajua suadih ankiettu poštan kauti. Suomes poštukyzely toi 381 vastavustu. 27:n sivun ankietas pakittih vastata ezimerkikse erilazih karjalan kielen da toizien kielten käytön kyzymysih da kyzyttih mielipidoloi kui karjalan mugai Suomes paistavien kielten tulevazuon nägymis.

Suomes karjalazien ankietat ollah valmehet lähtöh Helsingispäi Mainzih jatkokakčelendah niškoi Tuhukuus 2011.

TÄL HETKEL ankiettoi valmistellah statistiekallizeh analizah niškoi. Valmis statistiekalline analizu sellittä ezimerkikse sen, kui hyvin karjalankielizen kul'tuuran taričendu on löydänyh karjalan-pagizijoi da kui hyvin kielitaido on siirdynyh vastuajan perehes sugupolves toizeh da midä erigähizet libo eri puolil Suomes eläjät karjalazet duumajah omasah kielen tulevazuos.

KARJALAZII PAGIZUTETTIH Suomes da Ven'al tuhu-kevätukuus 2011. Kui joukko- mugai yksilöpagizutandua oli mollembis mualois kaheksin. Oza joukkolois kerävyi yhteh tietyn igähizii karjalazii pa-

gizemah omas kielis da identiteetas. Oza ezitti omua ammatti- da aktivistujoukkuo ezim. toimittajii, kirjuttajii, muuzikkoi, opastajii da karjalazis seurois ruadajii. Nämäs paginois azieloi kačottih enämbäl yhteiskunnan miku yksilön nägökulmas.

ELDIAN PIIRIS jo valmistellah ahkerah tulijua ruadokauttu, kerätylöin tiedoloin erittelly. Täh niškoi projektan eri muoloin ruadojoukot kerävyttih pakkaskuun jälgimazel nedälil Sloveenieh yhtehizeh ruadopajah. Vastavundan tarkoitus oli tunnustuttua tutkijoi pagizuttamizien analiiziruičendoih niškoi kehitettylöih projektain printsiippoih da tiedokonehohjelmih, kudamii ainehiston käzittelemizes käytetäh. Pagizutandois suadu tiedo jatkos syvendäy da levendäy karjalan kielen nygözen tilandehen ellendysty. Se sežo avuttau sellittämisty kyzelytutkimuksen da statistiekkuanalizier uičendan tuloksii sego täyttämäh erähii aijembah tutkimukseh jännyzii loukkoloi.

SUOMES LUAJITTULOIS pagizuttamizis enzivaikutelmakse jäi varovaine tahto karjalan kielen säilyndäh da kehityndäh näh. Ozutahes ku monet pagizutettavat pietäh ylen tärgienny monipuolizen karjalan kielen opastamizen suamistu, omankielisty kirjallizuttu sego karjalan kielen da karjalazen kul'tuuran nägymizen parandamistu yhteiskunnas. Se, ongo enzivaikutelmu oigies, selgenöy tulieloin kahten vuvven aigah. ■

INFOJUAŠŠIEKKU: Projektan eistymisty voit kačču Karjal Žurnualas da tiluamal projektan uudizkirjazen sivul www.eldia-project.org. Hurual olijan valikon linkispäi "Tieduo projektas" piäzet sivule "ELDIAn uudizet kirjajet, valliče sie uudizet-kirjazen kieli, anna sähköpoštu-adressi kuduah tiluat kirjazen, da lopukse painalda nybliä "Subscribe" (tilua).

Karjalazus eläy Ruočis

Jelena Filippova da Eila Pöllänen

Mirka Kettunen tuli kursiloile oman Seija-muamanke

Kursilazet kirjulaulkalluo

Ruočin piälinnas Tukholmas kahten päivän aigah, 13.-14. oraskuudu, piettih karjalan kielen kursit. Niilöin järjestäjännä oli Vallentunas toimii Ruočinsuomelaine kulttuuruyhtistys, kudai oppiu pidiä silmäl karjalan kielyda karjalazuttu Ruočis.

Tottu sanuo tädä ruaduo karjalan kielen da karjalazen kulttuurin hyväkse ruaduo yksi ainavo inehmine **Eila Pöllänen**. Eilal on karjalazet juuret. Karjalas, Suomes da Ruočis händy hyvin tundietah. Ylen äijän häi on auttanuh karjalazii kieli-dielolois. Hyvin tundietah Eila Pöllänen pajotgi, kudamii häi monen vuvven aigah pajattau oman tyttären **Elinan** kel karjalakse.

TÄL KERDUA karjalan kielen kursiloile tuli äijy rahvastu, emmo ni smiettinyh ku muga äijy tulou. Hyviä miely oli vie sendäh ku karjalan kieli kiinnostau nuordu polviegi, oli kursilazien joukos nuordu tyttö da brihua.

ENIMIL karjalan kiely opastumah tulluzil ollah karjalazet juuret, kenengo vahnemat da buabat da died'oit rodivuttih Karjalas, kenengo Karjalan kannaksel. Tänäpäi heijän jälgeläzet tahtotah opastuo karjalan kiely, tiediä enämbi omien ezi-izien perindölöis da tavois.

OPASTAMAH karjalan kiely kursiloile tuli **Jelena Filippova**

va Petroskoispäi. Pidäy sanuo, ku Jelena kursiloin aigah pagizi vaiku karjalakse, se tottu kursilazile oli miely myöte. Hyö suadih kuulta puhtastu karjalan kielyda ellendiä sen čomuon. Kursiloin aigah opastujat kačottih vähäzen kielioppi, opastuttih oigie sanomah karjalan kielen iänii da pagizemahgi, yhtes opastajan kel kačottih monii paginaihielo.

İÇE Jelena Filippova on livgiläine. Häi on roinnuhes Anukses, hänen perhes kaikin - muamo da tuatto, buabat da died'oit - ollah karjalazet da paistah karjalakse. Tänäpäi Jelena ruaduo Oma Mua -lehten toimitukses. Lehti on

livvinkieline da piäzöy ilmah Petroskois.

KURSILOIN AIGAH, opastundan jälles, piettih karjalazet illačut. Pajattamas illačus oli Eila Pöllänen da hänen tyttäreh Elin. Runuo karjalakse lugi da pajattigi karjalaine runoilii **Ivan Savin**. Häi myös on petroskoilaine. Illačus kursilazet ozutettih vie pieni ozutelmukarjalakse, sen opastuttih yhtes opastajanke. Aiga hyvin hyö maltettih ozuttua se, illačuh tulluot suadih kylläl nagrua, ku ozutelmukarjalakse.

KAI KURSILAZET oldih sidä miely ku kursiloin piendiä pidäy jatkoa. Tuliel hyö ruvetah kerävymäh yhteh toinah kerran kuus, sit yhtes pajatetah, lugietah runuo da Oma Mua -lehtie, kudaman sanakse erähät ollah tilattu kursiloin aigah. Muga "Omal Mual" rodih lugijua Ruočisgi dai näemmö, ku Ruočisgi eläy karjalastu, kudamat tahtotah maltua omien ezi-izien kielyda kehittä karjalazuttu täs muas.

IVAN SAVIN

Tukholmaspäi
16.5.2011
tel. +79214513227
KUVAT: **ELIN PÖLLÄNEN**

ANUKSEN MUUZIKKUFESTIVALI 12-14.8.2011

TEEMANNU on karjalaine da muu suomelais-ugrilaine muuziku eri muodolois. Järjestelyhommiss pietäh huoldu Suomes: Timoi Munne, Karjalan Kielen Seura ry puh: 044 304 9293 da Anukses: Jelena Pystina, puh: + 7 921 4522749. (elena-pystina (at) yandex.ru). Yösija rodieu järjestetty muga, kui tahtotah iče gost'at. Azettuo voibi hotellih libo uuzih kodikkahih majataloloih. Hindutazo on 25-40 euroo suutkis (yhtes ristikanzas) kahten hengen pertis. Käytändön matkujärjestelylöis da viizan hommuamizes voibi kyyzö nevvuo.

Vie eräs ilmoitus immigrantoile:

KARJALANKIELIZET IMMIGRANTAT, HUOMIVO!

KKS tahtos suaha yhtevytty karjalan kiely maltajih immigrantoih Helsinkin alovehel da Päivännouzu-Suomes. Ečimmö ristikanzoi, kuduat ollah suadu opastai- libo hoidoalan opastuksen da ollah ruattu mainittuloil aloil Ven'al libo Suomes. Voimmo mahtollizesti tarita ruaduo.

Yhtevystieduo: Timo Munne

Da tämä kaikile:

KARJALANKIELISTY LAPSINHOIDUO HELSINKIS Karjalan Kielen Seuru panou alguh sygyzyl 2011. Se rubieu toimimah karjalankielizen kielipežän perehpäivyhoidomallin pohjal. Ližäkse opimmo järjestiä karjalankielisty lapsienhoidai-palveluu. Kulletus järjestetäh.

Yhtevyshengilö Pertti Lampi, peter.pond@netsonic.fi

Minä soitan suurel soitol

*Vihmu rahvahii kastau,
Juostah minule vastah.
Ojat asfal'tudorogua myö.
Käzis zontiekkoi pietäh.
Sidä rahvas ei tietä,
Mikse vesselät olemmo myö.*

*A minä soitan suurel soitol,
Kuultah hierus rahvas kai.
Nimipäivii pidiä voimmo
Kerras vuvves vai.*

*Tiedoiniekku täh lendäy
Sinizel verto'otal.
Ozuttau meile čoman kinon.
Hyviä toivottau kaikil
Da vie lähties jättäy
Kaikkie magiedu suuren pinon.*

A minä soitan...

Krokodiilu Genan nimipäivypajon karjalakse kiändi **Zinaida Dubinina**
Resunkat: **Ritva Lampivuo**

PÄIN PUNASIE

STARIKKANI ajoi päin punasie (ruskeida) valoloi. Eigö sihi poliisit ugodittu, pysähyttetiä da kysytäh:

"Etkö sie punasie valoloi nähnyt?"

"Tokovai näin, vai teitä en dogadinnut, vastai sihi starikkani."

Erähän kerran tuassen tötterehti auton ker sinne tänne laijasta laidah, auton ikkunat oldih jääs. Poliisit satuttih jälles ajamah, lopuskal pysäyttetiä:

"Eigöhäi auttais, kui puhastasiit jäät ikkunoi?"

"Ei auta", ärähti starikka, "otškat jäädih kodih. Eigö teil ole muuda ruaduo, kui vahtie miun autol ajandua?"

"Tätä romuo ei ehki voi autoksi sanuo, vastai poliisi."

"Sebo hyvä, eibo miul ole ajokorttiegaa, vastai starikka."

● **Saara Tuovinen, SAARAN KUASKUT DA STARINAT**

Suojärveläzen Saara Tuovizen Leppäniemen da Kaijasjärven murdehel kirjuttamii šuutkii da starinoin jullannuh Lieksan Suojärveläiset ry.